herpy

GEKKOER

Satanic leaf-tailed gecko

Uroplatus phantasticus

En lille, nataktiv bladhalegekko fra Madagaskars regnskove, hvis flade, hakkede hale ligner et vissent blad. Den er en mester i camouflage og et af de mest bemærkelsesværdige terrariedyr, men den er sart og kræver kølige nætter, høj luftfugtighed og en erfaren holder.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Uroplates phantasticus; Uroplatus schneideri* Udgivet 14. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**5-8 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**6-10 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, nat	**15-18 °C**
Luftfugtighed	**60-100 %**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2 æg**
Kuld pr. år	**2-5**
Inkubation	**67-130 dage** ved 20-25 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Slægten Uroplatus er opført på CITES bilag II og i EU's forordning 338/97 (bilag B). Køb og salg inden for EU kræver derfor dokumentation for lovlig oprindelse, typisk en kopi af CITES-papirerne eller en bekræftelse på opdræt i fangenskab. Kontrollér altid den aktuelle listning hos Species+ og hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, før du køber. Vildfangne dyr fra Madagaskar er dårlige valg, både juridisk og for dyret selv.

Om arten

Uroplatus phantasticus har hornagtige skæl over øjnene, og artsnavnet betyder simpelthen den fantastiske. Halen er flad og kantet og ligner et halvt nedbrudt blad med hakker og pletter, og kroppen er dækket af små pigge. George Albert Boulenger beskrev arten i 1888.

Kamuflagen er dens styrke. Om dagen sidder den på en kvist eller stamme, ofte med hovedet nedad og kroppen presset fladt ind mod underlaget. Farven er brun, grå, oliven eller rødlig, nogle gange med lilla eller gule toner, og tegningen efterligner bark, mos og visne blade. Hunnerne har ofte en lys midtstribe som et blads midtribbe. Virker kamuflagen ikke, spærrer gekkoen gabet op, laver truende lyde og kan i sidste ende smide halen. Halen vokser ud igen, men sjældent i sin gamle form.

Voksne dyr måler 5-8 cm fra snude til kloak og typisk 7-10 cm med hale. Arten hører til den lille *Uroplatus ebenaui*-gruppe og har i en periode været regnet for samme art som *U. ebenaui*. Genetiske undersøgelser har siden vist, at gruppen rummer flere arter end tidligere antaget, og flere nye er beskrevet fra det nordlige Madagaskar. Ældre oplysninger kan derfor handle om

beslægtede arter.

Det er et stille dyr, der er til at kigge på og ikke til at håndtere. Det kræver erfaring med kølige, fugtige og godt ventilerede terrarier og er ikke en art for begyndere.

Udbredelse og levested

Arten findes kun på Madagaskar, i regnskovene i det centrale og sydøstlige østlige bælte. De bedst kendte lokaliteter er Andasibe (Perinet) i øst og Ranomafana længere mod syd, og der er spredte angivelser fra skovene mellem og syd for dem.

Ældre angivelser fra det nordlige Madagaskar, fx Marojejy, Tsaratanana og Anjanaharibe, hører efter nyere genetiske undersøgelser sandsynligvis til andre, nært beslægtede arter. Det gælder bl.a. den større *Uroplatus finaritra*, der blev beskrevet fra Marojejy i 2019. Kortet viser derfor kun den centrale og sydøstlige del. Arten er vurderet som livskraftig, men indsamling til dyrehandlen og skovrydning er de største trusler.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Gekkoen lever i urørt og ældre genvokset fugtig skov fra omkring 400 til 1.300 meters højde. Den holder til i den lave vegetation og småkrattet, hvor den hviler på tynde grene og stammer, ofte kun få meter over skovbunden. Om natten jager den insekter og andre smådyr.

Klimaet er fugtigt og køligt i forhold til lavlandets regnskov. Om dagen er der typisk 20-25 °C, og om natten kan temperaturen falde til under 15 °C, især i højden og i den kølige tid. Regntiden ligger i den sydlige halvkugles sommer, og i den tørre og kølige tid er dyrene mindre aktive. Arten tåler ikke, at skoven fældes eller tyndes ud.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr kan holdes i et højt terrarie på mindst 30 × 30 × 45 cm (længde × bredde × højde). Et par eller en han med et par hunner skal have mindst 40 × 40 × 60 cm, og mere plads er næsten altid bedre. Ventilationen skal være god, helst med net både foroven og forneden. Unger klarer sig bedst i en lille faunaboks, hvor de nemt finder foderet.

Indret med mange tynde og skrå grene, korkbark på bagvæggen og masser af blade fra levende eller kunstige planter. Gekkoen foretrækker tynde kviste og tæt bevoksning frem for tykke stammer, og den skal have mange steder, hvor den kan sidde stille og camoufleret.

Som bund fungerer 5-7 cm fugtig kokosmuld, sphagnum eller jord uden gødning, gerne med et lag tørre blade øverst og springhaler og bænkebidere som oprydningshold. Fjern afføring og foderrester jævnligt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Arten tåler varme meget dårligt. Om dagen skal temperaturen ligge på 21-25 °C, og om natten skal den falde til 15-18 °C. Det tydelige fald om natten er en vigtig del af dyrets rytme.

Der skal ikke være varmelampe eller varmeplet. Allerede 27 °C kan være farligt, og længere tid ved højere temperatur kan slå dyret ihjel. Placer derfor terrariet køligt, aldrig i sol eller ved en radiator, og hold øje med temperaturen på varme sommerdage. Et dyr, der sidder med åben mund eller hænger slapt, har ofte for varmt.

Om vinteren får dyrene en kølig hvileperiode med omkring 20-21 °C om dagen og 16-18 °C om natten, se afsnittet om parring. Mål altid med et digitalt termometer både foroven og forneden.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal svinge som i regnskoven: høj om natten, op mod 90-100 %, og lavere om dagen, ned mod 60 %. Spray grundigt med vand ved stuetemperatur om aftenen, lige før lyset slukker, og gerne let igen om morgenen. Gekkoen drikker dråber fra bladene, så de to sprøjtninger er vigtige. I løbet af dagen skal terrariet tørre delvist op, for konstant våde forhold uden luftskifte giver svamp og luftvejsinfektioner.

Brug blødt vand eller osmosevand, hvis postevandet er hårdt, så der ikke kommer kalkpletter på ruder og blade. En vandskål er ikke nødvendig. Et hygrometer viser, om rytmen holder.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og kan leve uden UVB, når foderet er pudret med D3-vitamin. Alligevel bruges ofte et svagt UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-zone 1), fx et T5-rør på 5 %, der lyser på en del af terrariet og efterlader rigeligt med skygge. Det er især en fordel for avlsdyr. Der må ikke sidde glas eller plast mellem røret og dyret, fordi det stopper UVB-strålingen.

Hav lyset tændt 10-12 timer om dagen, styret af et tænd-sluk-ur. Brug ikke varme spotlamper, og hold terrariet mørkt om natten.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Gekkoen lever af levende insekter, som den jager om natten. Giv små fårekyllinger, græshopper, kakerlakker, fluer og lignende, der er mindre end afstanden mellem dyrets øjne. Voksne dyr får 3-5 insekter hver anden eller tredje dag, unger mindre portioner oftere. Fodr om aftenen, og fjern insekter, der ikke bliver spist.

Fodr insekterne godt et døgn eller to før, og pudr dem med kalk. Bruger du UVB, skal kalken være uden D3, ellers med D3. Giv desuden et multivitaminpulver hver eller hveranden uge.

Avlshunnerne kan med fordel få 60-80 % af foderet som små, tyndskallede snegle. Det giver kalkrige, sunde æg og stærkere unger. Unger og nyindkøbte dyr kan være kræsne, så hav tålmodighed og hold øje med vægten.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gekkoen er et stille, hemmelighedsfuldt dyr, der sidder ubevægelig og camoufleret hele dagen og først bliver aktiv, når det er mørkt. Den skal kun håndteres, når det er nødvendigt, fordi stress og varmen fra hånden kan skade den. Bliver den bange, spærrer den gabet op og kan smide halen. Tag aldrig fat i halen.

Hanner må aldrig holdes sammen. En han kan holdes med en eller flere hunner, men han kan stresse dem, og i avlssæsonen kan han udmatte sig selv. Derfor holdes dyrene ofte hver for sig uden for avlssæsonen. Sørg altid for rigeligt med skjul og tæt beplantning.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes på de to buler ved halens rod, hvor hemipenis sidder, og de bliver synlige fra omkring seks måneders alderen. Hannernes hale har ofte flere hakker, der får den til at ligne et ædt blad, mens hunnerne er mere ensfarvede og ofte har en lys midtstribe. Der findes ingen pålidelige tal for, hvornår arten bliver kønsmoden. Sæt kun hunner i avl, når de er fuldvoksne og i god kondition.

PARRING

Avlen sættes i gang af en kølig vinterhvile med omkring 20-21 °C om dagen og 16-18 °C om natten. Det er vigtigt, at hvilen hverken er for kort eller for lang, og at man holder øje med dyrenes tilstand undervejs. Efter hvilen hæves temperaturen igen, og hunnerne får rigeligt med foder, gerne små snegle.

En han kan sættes til en gruppe hunner. Hannen vil parre sig hele tiden og kan blive så udmattet, at han dør. Derfor tager de ham ud senest tre dage efter, at en hun har lagt æg, uanset om æggene er befrugtede.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger som regel to runde, hvide æg ad gangen. Der går i gennemsnit 34 dage mellem to kuld (12-64 dage, opgjort for 119 hunner). Det bliver typisk til 2-5 kuld i en sæson, og enkelte hunner har lagt op til 7. I naturen lægges æggene i løvet på skovbunden ved regntidens begyndelse.

Giv hunnen en æglæggekasse eller et hjørne med et par centimeter fugtig sphagnum under tørre blade. Hunner, der får for lidt kalk, svækkes og lægger æg med tynd skal. Stop avlen, hvis en hun taber sig.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt over i en lille boks med fugtigt, men ikke vådt substrat, fx perlite, vermiculite eller Seramis. Æggene må ikke vendes eller ligge i vand, og luftfugtigheden i boksen skal være over 70 %.

Ved 24-25 °C om dagen og 20-21 °C om natten er den gennemsnitlige inkubationstid 94 dage (67-130 dage). Ved konstant omkring 20 °C tager det længst tid, og andre angivelser ligger typisk på 90-120 dage. Hold temperaturen under 25 °C.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små og skal have fugtige omgivelser og mange skjul. Sæt dem i en lille, høj faunaboks med køkkenrulle eller sphagnum, tynde grene og blade, og spray dagligt. Der findes ingen pålidelige tal for vægten ved klækningen.

Giv små insekter som frugtfluer, små fårekyllinger og springhaler, pudret med kalk, hver anden dag. Hold ungerne enkeltvis, og vej dem jævnligt. De skal have de samme kølige nætter som de voksne og beskyttes mod varme.

Sundhed og typiske fejl

Arten er sart, og de fleste problemer skyldes for meget varme, forkert luftfugtighed eller forkert foder. De typiske fejl er:

- Overophedning. Allerede omkring 27 °C kan være farligt. Hold terrariet køligt og godt ventileret.
- For lidt kalk og D3-vitamin, som giver bløde kæber, krumme lemmer og rystelser. Avlshunner er mest udsatte. Pudr foderet, og overvej UVB.
- Konstant våde forhold uden luftskifte, som giver svamp, bakterieinfektioner og luftvejsinfektioner.
- Udtørring, hvis dyret ikke kan drikke dråber fra bladene. Spray morgen og aften.
- Stress ved håndtering, flytning eller for tæt kontakt med andre dyr.
- Tabt hale, der sjældent vokser pænt ud igen.

Der findes kun lidt dyrlægelitteratur om arten. Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, holder op med at spise, sidder med åben mund eller virker slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.